

Inscunter cun las ragischs dils antenats

L'jamna vargada han las treis scolaras ed ils dus scolaras dalla secunda classa primara da Rabius realisau in eveniment special per la fin da lur onn da scola. La scolasta Esther Hendry-Decurtins e Tarcisi Hendry ch'ei president dalla cumissiun Museum La Truaisch a Sedrun han organisau pils scolaras ina notg el museum. Sunter quella notg el Museum La Truaisch a Sedrun ein las scolaras ed ils scolaras turnai en scola cun impressiuns, fotografias e malets ch'els han era mussau al schurnalist dalla FMR.

MARTIN GABRIEL/FMR

«Ord mia vesta eisi stau ina occurrenza grondiusa e propi gartegiada», di Tarcisi Hendry, il president dalla cumissiun dil Museum La Truaisch a Sedrun. El trai ina bilanza positiva dalla notg el museum. «Quella purschida per scolaras e scolaras hai jeu fatg per l'emprema gada. Ed igl ei reussiu aschi bein, ch'jeu vulessel era egl avegnir retscheiver classas da scola per ina notg en nies museum», manegia Tarcisi Hendry. «Mia finamira ei stau da sentupar cul vargau e cullas ragischs da nos antenats. Quei porscha ina buna pusseivladad als scolaras da capir l'istoria e la cultura da nos tats e nossas tattas.»

El mund da pli baul

Igl emprer punct dil program dalla notg el museum ei stau pils scolaras e pils carschi da sevestgir cun resti d'antruras. «Quei ei schon stau igl emprer in tec curios, cun quei resti da pli baul», remarca ina dallas scolaras. «Mo tuttenina eran nus disadas.» Sunter la tscheina ella part veglia dil Hotel Cruna han las scolaras ed ils scolaras mirau in film davart il cavar cristallas. Pli tard han els fatg ina guida ella partiziun da mineralias dil Museum La Truaisch cul cavacrappa *Ciril Monn* da Sedrun. Silsunter han ils scolaras mirau in film dils 1930 a Tujetsch. Ensemen cun Tarcisi Hendry han scolaras e scolaras giu la caschun da perscrutar ina scatola cun requisits. El ha adina puspei declarau l'istoria dils requisits e contextualisau els cul temps da pli baul. Avon ch'ir a durmir sin las madrazzas d'aria eisi vegniu stgir el museum e la classa cun la scolasta *Esther Hendry-Decurtins* ei ida alla tscherca da requisits, e quei cun agid da cazzolas da maun egl entir museum.

Aviarts per la tematica

«Entschiet ha tut cun in teater cul tetel «Si surcombras» che nus sco classa havein scret e presentau silsunter als geniturs», declara la scolasta Esther Hendry-Decurtins. Quei teater tracta era ils temps da pli baul. «Cunquei che nus eran gest viaden ella tematica havein nus tschercau pusseivladads d'endriescher aunc dapli davart il tema co ins viveva pli baul. Nus essan vegni en contact cun Tarcisi Hendry che ha d'ina vart sco um dalla cultura e da l'autra vart sco anteriur scolast era la savida tgei ch'ei drova per realisar ina notg el museum. Jeu sun nundetg leda che tut ha fucziunau e che nus astgein prender cun nus ellas vacanzas ina biala regurdientscha dalla notg el museum La Truaisch.»

Las scolaras ed ils scolaras dalla secunda classa da Rabius cun las scolastas Esther Hendry-Decurtins (sen.) e Nadia Monn (dretg).

FOTO TARCISI HENDRY

In dils exercezis dalla sera ei stau la tscherca da requisits da stgir cun la cazzola da maun.

FOTO MAD

Program e divertiment el museum

L'idea da far ina sera da scola e divertiment el Museum La Truaisch a Sedrun ei naschida d'ina producziun da teater dallas tschun scolaras e scolaras dalla secunda classa primara da Rabius. Il tema dil teater ei staus il surcombras che raquenta da dis e temps vargai. Ina preparaziun ideala per ina viseta el museum. Sunter il retuorn dalla classa cun lur magistra Esther Hendry Decurtins ha la FMR dumandau quater scolaras e scolaras tgei experientscha che la notg el museum seigi stada per ellas ed els. (fmr/mg)

Sina Arpagaus

A mi hai plaschiu da veser tut las caussas veglias el museum. Fetg bi ei era stau da mirar las cristallas grondas e pintgas. Mintga cristalla era autra. In per cristallas vegnevan dalla Val Sumvitg, entginas dalla Val Medel ed in per dalla Val Tujetsch.

FOTO M. GABRIEL

Anean Caderas

Nus essan grad vidlunder da malegiar in placat d'engraziament pil Tarcisi. El ha mirau che nus sappien ir el museum si Sedrun. Entochen ussa ha aunc mai enzatgi astgau durmir el museum. Il Tarcisi ha mirau che nus astgien durmir leu e nus essan stai ils emprems. Perquei vulein nus dir grazia ad el.

Fadri Maissen

Il pli cool ei era per mei stau da mirar las cristallas. E bi ei era stau da sevestgir sco pli baul. Jeu havevel zuar las caultschas che murdevan mintgat. Il resti da pli baul era schon empau curios.

Flavia Pelican

A mi hai plaschiu il pli sissum dil museum. Leu savev'ins mirar co ei luvravan pli baul, las dunnas ed ils mistergners. Per exempel haiel jeu viu calzers da guotas e cun quels luvravan ils purs pli baul. Ei deva bia pli bia purs e quels havevan bia pli stregn che ozildi. Jeu haiel era giu en ina rava che murdeva empau. Aber tut en tut eisi stau fetg cool.

L'IG Tujetsch enquera il discuors

Rodund 70 commembers ein separticipai alla radunonza dalla Cuminonza d'interess dils possessurs e possessuras da secundas habitaziuns da Tujetsch (IG Tujetsch) ils 15 da zercladur 2024 a Sedrun. Uonn ei quella radunonza denton vegnida cumpletada d'in forum da discussiun davart politica, turissem, cultura ed auters temas.

TONI VINZENS/FMR

La radunonza generala dalla Cuminonza d'interess dils possessurs e possessuras da secundas habitaziuns da Tujetsch (IG Tujetsch) dils 15 da zercladur 2024 ha uonn cumpigliu duas parts. Per l'ina ha la suprazonza teniu giu las tractandas statuitaras sco usitau cun participaziun da rodund 70 commembers e per l'autra ha ella organisau in forum da discussiun. Quel ha dau la caschun als commembers da discutir activamein cun representants e representantas dalla vischnaunca e d'autras cuminonzas d'interess davart differents temas.

In sguard anavos ed anavon

Alla radunonza han ils commembers ferton stuiu eleger in niev suprazont ni ina nova suprazont, cunquei che *Werner Srebel* ha resignau a siu post. Sco sia successura ei *Priska Ziegler* vegnida elegida in suprazont. Ella ha dil reminent era giu l'idea d'organisar il forum da discussiun. Plinavon ha la presidenta *Vreni Müller-Hemmi* dau in sguard anavos silla lavur digl onn vargau e ha accentuau la collaboraziun cull'IG Mustér e l'IG Urserental ed il dialog cun representants e representantas da Sedrun Mustér Turissem (SMT) ed Andermatt Swiss Alps AG (ASA). L'IG Tujetsch hagi per exempel plidentau la

La nova suprazontza dall'IG Tujetsch: (da sen.) Roman Schmid, Christina Menzel, Priska Ziegler, Vreni Müller-Hemmi, Christoph Marugg, Markus Müller.

FOTO MAD

SMT davart il concept dallas differentas cartas da hosps, aschia Vreni Müller-Hemmi. Quel seigi numnadamein buca diltu capeivels. L'IG Tujetsch vegni damai vinavon a star en contact cun ils responsabels per encurir sligiazziuns.

En vesta dil futur ha l'IG Tujetsch plinavon era planisau ina sondascha davart la purschida dil temps liber en Tujetsch. Sco Vreni Müller-Hemmi ha explicau, vegli la suprazontza eruir cun quella retscherca, co la giuventetgna

giudichescha la purschida e tgei che maunca aunc, per che la regiun davanti pli attractiva. Cun ils resultats vegni l'IG Tujetsch lura a s'adressar alla vischnaunca per encurir il dialog e sclarir ils proxims pass.

Forum da discussiun

Ch'il dialog e la collaboraziun culla vischnaunca ed organisaziuns da turissem ein impurtants all'IG Tujetsch, ha plinavon era il forum mussau. Quel ha numnadamein dau la caschun da discutir differents temas sco per exempel la participaziun politica da possessurs e possessuras da secundas habitaziuns, il resort Dieni, il turissem e la cultura. Ils commembers dall'IG Tujetsch han denton buca mo discutau denter els, mobein era cun representants e representantas dalla vischnaunca, dil turissem e dallas IGs da Mustér e digl Urserental, cun las qualas l'IG Tujetsch ei en stretg contact. Sco Vreni Müller-Hemmi ha detg, svaneschan ils resultats da quei forum denton buca zana en in truchet: «Il forum ei stau ina buna caschun d'integrar nos commembers ella discussiun. Quei ei stau impurtant. Ussa havein nus facits ed ideas tier mintga tema sin meisa. Quels vegnin nus a discutir sco proxim in suprazontza e, sche pusseivel, elavurar vinavon.» Era quei vegni lura ad esser el dialog culla vischnaunca. Il forum hagi denton buca mo possibilitau il discuors direct denter las differentas gruppas d'interess, mobein era mussau tgei potenzial da lavur ch'exista tier ils commembers dall'IG Tujetsch – e quel, aschia Vreni Müller-Hemmi, stoppi ins nezegiar.